

3 8

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM

REDIGIT LADISLAUS JUHÁSZ, SZEGED — HUNGARIA

SAEC. XV.

GALEOTTUS MARTIUS

CARMINA

EDIDIT

LADISLAUS JUHÁSZ

MCMXXXII.

HUNGARIA: KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST

ITALIA: MESSAGGERIE ITALIANE, BONONIA

GERMANIA (ITEM CETERAE OMNES CIVITATES EUROPÆAE ET TRANSMARINAE):
B. G. TEUBNER, LIPSIA

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM

REDIGIT LADISLAUS JUHÁSZ, SZEGED — HUNGARIA

SAEC. XV.

GALEOTTUS MARTIUS

CARMINA

EDIDIT

LADISLAUS JUHÁSZ

MCMXXXII.

HUNGARIA: KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST

ITALIA: MESSAGGERIE ITALIANE, BONONIA

GERMANIA (ITEM CETERAE OMNES CIVITATES EUROPAEAEE ET TRANSMARINAE):
B. G. TEUBNER, LIPSIA

Jq. kot
114 942

PRAEFATIO.

Carmina Galeotti duobus exceptis (XII. et XIII.) nunc primum in lucem prodeunt.

In edendis carminibus easdem rationes ad edenda medii aevi scriptorum monumenta adhibuimus, quas in superioribus voluminibus Bibliothecae quoque, cum complures codices habemus, optimum esse putavimus. Permultas variantes lectiones in Scriptura colligendo multo lucidiores et utiliores aptioresque Annotationes Criticas effecimus.

In carminibus ordinandis ordinem codicis Monacensis (Cm. 650.) negligi nobis aptum esse non videbatur, ut carmina secundum artis poeticae genera ordinarentur, duo igitur, quae hoc codice Monacensi non continentur, ad finem reiecta sunt.

Dabam Monaci, mense Iulio anni MCMXXXI.

L. J.

INTRODUCTIO.

I. De vita operibusque Galeotti Martii.¹

Vita. Galeottus Martius Narniae in oppido Umbriae e gente vetere, uti creditur, natus est anno, paene certum habemus, 1427. De parentibus eius paulum scimus, ubi didicerit elementa, nescimus. Cum circiter vicesimum annum ageret, Ferrariae in schola Guarini Veronensis didicit una cum Iano (Iohanne) Pannonio celeberrimo poeta, postea episcopo Quinqueecclesiarum (in Hungaria). Anno 1450. Romam proficiscitur et eodem anno Pataviae docuit et medicinae discendae operam dedit. Ianus Pannonius a. 1458. in Hungariam reversus eum invitationi a. 1461. satisfacientem ad se invitavit. Budae in aula regis Mathiae Corvini complures Hungaros (inter quos imprimis Ioannes Vitez de Zredna episcopus Varadinensis, postea archiepiscopus Strigoniensis memorandus est) cognovit. In Hungaria autem paulum temporis commoratur, revertitur in Italiam, mox Hispaniam et Galliam et Britanniam visitat. Anno 1463. iam denuo Patavii invenimus, mox (1464.) Bononiae, ubi ferme annum docuit, quo anno (1464.) in Franciscum Philelphum invectivas scripsit et quo anno a Iano Pannonio iterum in Hungariam vocatur et fortasse a. 1465., cum esset Ianus legatus in Italiam missus, in Hungariam ab eo deducitur. In Hungaria scriptus esse liber, qui est De homine, habetur, quo provocavit Georgium Merulam. Anno 1472., cum coniuratio a Ioanne Vitez et Iano Pannonio contra Mathiam regem facta supprimitur, Hungariam reliquisse videtur. Usque ad annum 1476. iterum Bononiae docet. Paene certum habemus librum De incognitis vulgo scriptum eum a. 1477. composuisse, propter quem

¹ Vitam Galeotti quam profusissime conscriptam paene omnibus fontibus adhibitis in libro, qui *Analecta ad historiam renascentium in Hungaria litterarum spectantia* inscribitur (Budapestini-Lipsiae, 1880., pag. 229—294.), Eugenius Abel praebuit (Hungarice). — Epitome ex hac vita legi potest in ephemeride, quae *Ungarische Jahrbücher* inscribitur, (Budapest, 1881., pag. 29—42.) ab eodem scriptore compositus (Germanice).

ab inquisitoribus Venetiis in carcerem conicitur et solum Laurentio de Medicibus et Mathia Corvino adiuvantibus iterum liber esse quivit a. 1478., a quo anno usque ad annum 1480. Mathiae regis amicitia utebatur ei dedicans editionem secundam libri, qui est De incognitis vulgo. Tunc in Italiam proficiscitur, sed a. 1482. quartum in Hungaria invenitur. Nescimus, quot annos tunc apud Mathiam regem remanserit, cuius in aula circa annos 1484—86. scripsit opusculum, quod de De egregie, sapienter et iocose dictis ac factis Mathiae regis inscribitur Ioanni Corvino, regis filio dedicatus. Anno 1489. Laurentio de Medicibus opus De promiscua doctrina scriptum dedicavit, quo igitur anno iam denuo in Italia moratur. Anno 1492. in Gallia invenimus; eodem enim anno Carolo VIII. regi librum, qui De excellentibus inscribitur, dedicat. De ultimis vitae annis paene nihil certi habetur, cui fides habeatur; sunt, qui dicant eum anno 1497. in Boemia mortuum esse, alii Montanianae, alii Lugundi, alii aliis annis.

Opera. Carmina. — Chiromantia. — De egregie, sapienter et iocose dictis ac factis Mathiae regis. — De homine libri duo. — De incognitis vulgo. — De promiscua doctrina. — Epistolae. — Invectivae in Franciscum Philelphum. — Liber excellentium sive de excellentibus. — Refutatio in Merulam.

II. De carminibus Galeotti Martii.

Carmina Galeotti non secundum genera artis poeticae ordinavimus, quia valde difficile esse videbatur, sed accepimus ordinem codicis *M*, qui solis duobus carminibus exceptis (XII. et XIII.) omnia continet; quae duo propter eorum ordinem temporum² post carmina codice *M* contenta poni aptissimum esse visum est. Codicem enim *M* de manuscripto iam deperdito ab ipso Galeotto collecto et correcto descriptum iure credimus. In codice carmina fortasse non secundum ordinem temporum ordinata sunt.

² Carmen XII. ad Ianum (Ioannem) Pannonium scriptum intra annos 1451. et 1454. compositum esse videtur, XIII. autem a. 1458., cum monumentum sepulcrale Gattamelatarum institutum est. Et quidem ea de causa posui haec duo carmina post omnia, quia exempli gratia carmen VII. a. 1450. scriptum videtur.

Dedicatio ante carmina II. et III. ponebatur; quorum codices *F* et *E* de eodem manuscripto derivati videntur; eorum textus a Galeotto esse correctus in codice *M* a nobis certo creditur.

Carmen IV. ab ipso Galeotto textu carminis deperdito e memoria descriptum habemus. In manuscripto (*M*) enim post carmen in fol. 348v haec scripta inveniuntur: „Hi versus intercalares mutilati sunt et incompleti, quia primum exemplar amissum est, tot ergo versus hic sunt, quot auctor memoriae habebat. Amen“. Quod iterum demonstrare videtur codicem *M* de manuscripto ipsius Galeotti derivatum esse.

Dubia. I. et II. In nummo Galeotti³ inveniuntur hexameter et fragmentum cuiusdam versus Sapphici; fieri potest, ut Galeotti sint. — III. Carmen Erolī in editione *e* prodidit describens Narniae de pariete curiae. Versus, praesertim quod ad sententiam attinet, haud indignus Galeotto est.

III. De codicibus et editionibus carminum.

a. Codices.

M — Monacum. (Staatsbibliothek.) Clm. 650., saec. XV., chart. — Codex locupletissimus carminum Galeotti, continet enim carmina I—XI.; et quidem in his foliis: I. 332r—334v; Ded. 335r—337v; II. 338r—346v; III. 347r; IV. 347v—348v; V. 349r—v; VI. 350r—v; VII. 351r—353r; VIII. 353r—v; IX. 353v; X. 353v; XI. 354r—355r. Quem codicem praesertim maximi momenti habuimus. Codicem, de quo hic codex descriptum esse videtur, a Galeotto collectum recte putamus.

³ Imaginem nummi vide in libro Ioannis Erolī, quo de Galeotto scribit. (Cf. Abel: *Analecta* etc. pag. 279—280.) Praeterea: Bibliotheca Corvina. Mátyás király budai könyvtára. Irták: † Fraknói Vilmos, Főgel József, Gulyás Pál, Hoffmann Edith. Szerkesztették: Berzeviczy Albert, Kollányi Ferenc, Gerevich Tibor, Budapest, 1927., pag. 12. (Hungarice scriptus liber.) — Bibliotheca Corvina. La biblioteca di Mattia Corvino re d'Ungheria. † Guglielmo Fraknói, Giuseppe Főgel, Paolo Gulyás, Edit Hoffmann. Per cura di Alberto Berzeviczy, Francesco Kollányi, Tiberio Gerevich. Traduzione dall'ungherese di Luigi Zambra. Budapest, 1927., pag. 13. (Liber Italice scriptus.)

S — Ibidem. Clm. 369., saec. XV., chart. — Codex haec quinque carmina Galeotti in his foliis continet: XII. 102r; X. 108v; IX. 109r; III. 110r; VIII. 110v.⁴

L — Ibidem. Clm. 716., saec. XV., chart. — Duo carmina continet in his foliis: VII. 24r—25v; XIII. 182v.

V — Vindobona. Bibliotheca Nationalis. Cod. Vind. Lat. 3214., saec. XV., chart. — Codice carmen VII. continetur in foliis 49v—50v.

B — Ibidem. Cod. Vind. Lat. 3449. saec. XV., chart. — Qui continet carmen XII., in fol. 90v.

E — Mutina. Bibliotheca Estensis. Num. α O. 7. 30., saec. XV., membr. — Dedicacionem et duo carmina continet codex, e quo nunc tria folia desunt, et quidem, quia codex post folia deperdita numerata est, post folium 4. duo et post 6. unum, quae tria a folia e carmine II. hos versus continuit: 1—48, 101—126. — Ded. 1r—4v; II. (versus 49—100., 127—305.) 5r—13v; III. 14r inveniuntur.

F — Ferraria. Bibliotheca Civilis. Numero 35. (no 115. N. A. 4.) Cl. II. 115., saec. XV., membr. — Dedicacionem et duo carmina continet hic codex, quae et Mutinensis, et quidem in his foliis: Ded. 1r—4r; II. 4r—15v; III. 15v—16r.

N — Venetiae. Bibliotheca Nationalis Marciana. Cl. XII. cod. CLXXIX., saec. XV., chart. — Continet carmen V. in foliis 5v—6r.

R — Roma. Bibliotheca Vaticana. Vat. Lat. 3411., saec. XV., chart. — Codex Galeotti duas invectivas in Franciscum Philelphum, necnon Philelphi epistolam ad Galeottum scriptam continet. Galeottus ipse memorat in invectiva altera se epitaphium in Ioannem Antonium Gattamelatam scripsisse et deinde subiecit ipsum carmen. Continet igitur carmen XIII., et quidem in fol. 68v—69r.

---

⁴ Ab Eugenio Abel in *Analectis* (pag. 244. et 283.) memorantur continuatio carminis X. et carmen, quod In festo rectoris Padue anno MLIII. inscribitur, Galeotti esse, quae in hoc codice in fol. 109r inveniuntur. Quae carmina non a Galeotto scripta a nobis hoc loco declarantur.

b. Editiones.

e — Ioannes Erolī in libro,⁵ quo de Galeotto scripsit, memorat in curia Narniensi usque ad annum 1856. videri potuisse tabulam pictam⁶ Galeotti cum inscriptione et carmine a nobis in Dubiis inserto (III.). Erolī et picturam et inscriptionem et carmen descripsit et prodidit, et quidem inscriptionem et carmen in pag. 170.

i — Idem in libro de Erasmo Gattamelata scripto⁷ subiecit carmen Galeotti de Ioanne Antonio Gattamelata, Erasmi filio scriptum, id est carmen XIII. in pag. 183. Epitaphium Erolī Patavii in basilica sancti Antonii descripsit, ubi pater et filius sepulti erant; monumenta sepulcralia nunc iam amota sunt.

a — Eugenius Abel in ephemeride, quae Egyetemes Philologiai Közlöny (1879.) inscribitur, edidit carmen XII. e codice *B* in pag. 7.

b — Idem in libro, qui *Analecta ad historiam renaescentium in Hungaria litterarum spectantia* (1880.) inscribitur, iterum edidit idem carmen (XII.) in pag. 144—145. — In eodem libro, ubi vitam Galeotti composuit, prodidit e codice *R* carmen XIII. in pag. 239. — Simili modo post editionem *i* subiecit carmen III. a nobis in Dubiis insertum (pag. 280.).

---

⁵ *Miscellanea Storica Narnese* compilata per Giovanni March. Erolī. Vol. I. Narni, 1858. *Dissertatio de Galeotto Martio* scripta invenitur in pag. 169—201.

⁶ Quo anno picturam faciendam curaverit quaedam familia Narniensis, nomine Cesi, nescimus.

⁷ *Erasmo Gattamelata da Narni, suoi monumenti e sua famiglia*. Roma, 1876.

GALEOTTUS MARTIUS

CARMINA

I.

De laudibus et comparatione fratris Antonii et Orphei.

Aonio vates perfusus nectare sedes
Inferias adiitque domos et tecta tyranni
Orpheus et cithara manes commoverat omnes.
Flumina iam steterant, Phlegethon iam frigidus ipse
Attonitusque Charon tali pro carmine cumbam 5
Liquerat et miseris patuerunt flumina dempto
Nummo et, quae fuerant annos per litora mille
Errantes animae, — nullo prohibente — per omnes
Elysios peragrant et sanctis crimina miscent.
Aspice, quae vires et magna potentia vatis 10
Threicii fuerit, fluvios, cum saxa, leones
Atque feras omnis, sed inexorabile vulgus
Femineum dulci potuit non flectere cantu.
At Bittuntaeus divino afflatus amore
Pectora cum solvit mentemque aperire deorum 15
Incipit et magni reserat praecepta tonantis,
Ponere duritiem tum mollia saxa videres
Mulcerique lupos et corpora saeva ferarum
Et, qui perpetuo solvebant corpora luxu,
Tunc casto fieri, tunc ad meliora reduci. 20
Mirum est, humano gaudent qui sanguine fuso,
Audito ponant crudelia pectora cantu;
Hic, qui nummorum nimio cumulabat hiatu
Montes et cordi fuerant praeda atque rapinae
Et solitus spoliare deos, nudare rapaci 25
Pupillos dextra miserisque in carcere taetro
Trudere continuis augens sua praedia raptis,
Exiit agrestes animos verbisque tremendis
Antoni motus partos ex fenore nummos
Pauperibus donat victuque et vestibus omnes 30
Afficit aere suo natasque locavit egentum.
Et qui continuo complebas viscera potu
Accirique tuo mandabas, improbe, ventri
Pavones leporesque et mullos, ostrea, rhombos,

Pro quibus et nautas et servos aequora, silvas 35
 Rimari miseris fato impendente iubebas,
 Aera cum magno turbabant flamina motu:
 Credere vix ausim, discis tunc viscera parvo
 Contenta esse cibo et lautas contemnere mensas.
 Cum Bittuntaeo reboant delubra canente. 40
 Qui quondam fuerant auroque ostroque superbi
 Quique suum spectant alterno lumine semper
 Pectus, si folium labens, si ex aere penna
 Purpureas pallas et vestes illinet ipsas,
 Cum chlamydes undant, cum pectora lata tumescunt, 45
 Tunc ponunt fastus seque ad meliora reducunt.
 Abdicat hic pompas, hic vestes murice tinctas
 Despicit et vilis graditur centonis amictus,
 Contracti vultus huic, herbea lumina fronsque
 Demissa, hic mento tangit sua pectora summo, 50
 Hic et humi fixos oculos, ille ora tenet nunc.
 Ipse ego conspexi, quos segnis inertia nexu
 Continuo arcebat artus infusa per omnes
 Et testudineo peragentes omnia motu,
 Desidiamque animi tepidos et linquere mores, 55
 Temnere delicias, operas navare paratos,
 Cum Bittuntaeo resonabant pulpita cantu.
 Moribus infelix, cui nil natura bonorum
 Affert, qui cruciat semperque extorquet habentes,
 Antoni verbis et sacra voce quiescit. 60
 Et qui sollicito tales in pectore questus
 Volvebantque avidae verba indignantia secum:
 Quis deus insequitur? quaenam fortuna gubernat
 Mendicos? pauper fuerim cum semper egensque,
 Ille domus amplas, famulos et corpora centum 65
 Servitio lauroque tenet, quot praedia passim?
 Et quae sunt segetes et rerum copia? quantus
 Nummorum census? quam magna armenta gregesque?
 Quam mensam? quos ille cibos? quas devorat escas?
 Huic nati centum, totidem, quas pulcher Apollo 70
 Afflavit, natas, crines et lumina tanque
 Sidere Cypriacae dedit cum pectore colla
 Candidiora dea? Mihi nullus filius aequae
 Ac nata et misero complentur viscera victu.
 Vix potui, magno saevit cum turbine ventus, 75
 Hac serapellina nudum deferendere corpus
 A pluviis, famuli mihi nulli et quippe futurus
 Nullus honos nullique Lares armentaque nulla:
 Deponunt questus et, res miseranda relatu,
 Qui cupiant socios summa ad fastigia duci 80
 Exoptentque illis, ut voto singula cedant:

Cum Bittuntaeus sacros e pectore cantus
 Depromit resonantque viro cum templa canente.
 Non ego, si magnum spirarent corda Maronem
 Atque caballino manarent carmina fonte, 85
 Ipse meo possem complecti carmine cuncta.
 Hic pravos mores antiquaque crimina ponit,
 Ille malos vitat, sanctos imitatur amatque,
 Denique praeconis cunctas vulgata per urbes
 Iussa bonos reddunt homines, ut numina laudent. 90
 Antoni nimio tactus Galeottus amore
 Haec lusi, non quo tantum describere morum
 Virtutisque tuae, quod non maiora supersint,
 Credam, sed quodam, quo tu manare putares,
 Quicquid id est, cumulo et, quaecumque ferentur amoris, 95
 Pignus amicitiae et nostrum quo carmen haberes.
 Dicimus ergo vale, veri tu praeco tonantis,
 Hoc solum cupias, ut nobis nomina semper
 Ore tuo precibusque tuis praesentia fiant,
 Defensent animam cuncta et per secula nostram. 100

II.

De domina Stella et origine suae domus.

Ordiri nobis Ptolemaeum magna cupido
 Incidit, unde genus tam clara in stirpe creatum
 Venerit et Latio divinae quis semina gentis
 Attulerit, prodite, deae, cantuque favete,
 Pierides, summo residentes vertice montis 5
 Bellerophonteo spirante in carmina fonte.
 Nam mihi, cum veniunt tot iam proceresque ducesque
 Ante oculos lumenque domus et splendida gesta,
 Caligant oculi, mea mens exterrita tantum
 Vitat onus viresque negat mihi prava facultas, 10
 Nullus enim vates complecti carmine quiret
 Ingenioque suo tantorum gesta virorum,
 Et praestent quantum cunctis pietate minores
 Atque armis et quale decus, quae gloria genti
 Affuerint, ideo quondam qua lege potentes 15
 Frenabat populos et tanta in pace tenebat.
 Praetereo et laudes magnas, comitissa, relinquo
 Et Petrum, quondam fuerat qui pacis amator,
 Servator iusti, patriae spes unica tantae,
 Summus et orator; solitus frenare furentes 20
 Eloquio populos idemque impellere, si qua
 Pro patria atque aequo bella inceptanda fuissent.
 Et si tantus eques fuerit tam tempore prisco,

Praeteriisse sinam nec te, Raimunde, superbum
 Bononiam Romanque tuo sub iure tenentem 25
 Pontificis iussu, nec te iam, Binde, canemus.
 Prosequar ergo genus dicamque exorsa virorum.
 Nam cum saeviret bello Germania quondam
 Proeliaque ingenti vastarent cuncta furore,
 Magnanimus venit tunc Valdestriccus in oras 30
 Hesperias pollens opibusque et milite multo.
 Quaerebat, patria vel qua regione nepotes
 Deberent semper nati coniunxque manere
 Incolumes, tandem Tuscos, si nuntia veri
 Fama fuit verique potest meminisse vetustas, 35
 Incidit in colles tunc et sua castra locavit,
 Nunc ubi, Sena, tuos longe lateque potentes
 Imperio populos et sacro iure gubernas.
 Hac mores sanctique patres et moenia prole
 Fluxerunt partemque dedit tibi seminis illa. 40
 Huic natus Ptolemaeus erat, quo tempore prisco
 Pulchrior alter erat nec bello maior et armis
 (A quo manarunt Ptolemaeae nomina gentis)
 Et iaculo cursuque fuit, cui saepe solenti
 Et cervos capreasque sequi fulvosque leones 45
 Surrepsit somnus magno cum forte labore,
 Nam labor atque nemus somnos suadebat amicos,
 Talibus e summo veniens Iove natus Olympo
 Alloquitur verbis fessum somnoque gravatum:
 Felix o iuvenis, felix, si fata deusque 50
 Astrorumque sinet series et ferreus ordo,
 Tempus enim veniet, quo tu, Ptolemaee, videbis
 Ornatas virtute domos olimque potentum
 Nobiliumque virum fecundas, missus ab alto
 Ipse tibi (haud unquam mentiri crede deorum) 55
 Oppida magna cano, natos septemque futuros
 Consilio claros equites et quippe daturos
 Virtutum speculum, laudem nomenque decusque.
 Illis summus honos, illis quoque gloria rerum
 Continget magnumque dabit per secula nomen. 60
 Hinc quoque nascetur cunctis praestantior ille
 Treguandam sub iure tenens castellaque multa
 Bartholottus eques summoque elapsus Olympo.
 Si superis adhibenda fides, si numina nunquam
 Falsa canunt veroque animum mihi Iuppiter implet, 65
 Nascetur Iacobus, quo tu laetaberis olim
 Praesule et aeternam capies quo, Narnia, famam.
 Hic pacem moresque probos, delubra deosque
 Religione colet non aspernatus egenos,
 Mendicos quoniam cultu victuque fovebit 70

Aere suo antistes natasque locabit egentum.
 Optimus huic genitus pollens Bertoccius olim
 Moribus atque aequo, cuius prudentia cunctis
 Ostendet ventura viris dicetque futurum,
 Mirum est, mortalis (tantum experientia rerum est) 75
 Qui caecas norit causas et numina, si quid
 Portendant, ideo soles et frigora promet,
 Si Cereri noceant et si nocitura Lyaeo.
 Huic laudes magnae et rerum monumenta manebunt
 Grosseti quondam longum inviolata per aevum 80
 Impositae et quaedam stabunt in honore tabellae.
 Denique nascentur tot iam proceresque virique
 Hac, Ptolemaee, domo Senae, quod tempore eodem
 Bis denos equites et sex, Ptolemaee, futuros
 Nuntio, qui summum tollent super aethera nomen. 85
 Heu, bona nos superi semper miscemus amaris
 Rebus, ut infaustos habeant felicia casus.
 Nam veniet tempus, quo tu (si vita maneret)
 Aspiceres equites uno recubare sepulchro
 Bis nonos divi Francisci templa tenentes. 90
 Postea se tantum tollet Ptolemaea propago
 Diffundetque viros adeo, quod celsa minores
 Moenia Ferrariae et laetas cum flumine ripas
 Eridani pulchramque colent urbemque domosque,
 Mutantes patriam mutabunt nomina, dicent 95
 Nanque Assissinos Ptolemaea stirpe creatos.
 Ex his nascetur cunctis formosior illa,
 Moribus et magna superat gravitate puellas
 Matronasque simul pietate animoque pudico,
 Cui caeleste dabunt nomen Stellamque vocari 100
 Optabunt ideo superi, quod nomina magnis
 Aequabit rebus, fama cum sidera tanget.
 Forma decens illi, quam quondam pulcher Apollo
 Aflabit, crines flavos et lumina tanquam
 Sidera Cypriacaque dabit cum pectore colla 105
 Candidiora dea roseos vultusque genasque
 Rubraque puniceos corallos labia vincent
 Oreque de pulchro semper redolebit amomum.
 Lilia spirabunt, quocunque incedet, odorem,
 Stella rosas violasque suo de pectore fundet. 110
 Oscula parva illi tenues digitique manusque,
 Risus in ore decens semper, quo sidera laeta
 Et mare caeruleum, venti terraeque manebunt.
 Illa pares candore sitos ex ordine dentes,
 Et gracilis nares et formae numen habebit 115
 Falcatumque supercilium mentumque bisulcum
 Atque brevis aures et multum brachia pulchra,

Cetera Phoebeae similis per membra sorori,
 Ni color huic fuscus, quoniam venatur, et illi
 Candor erit, quoniam semper sine sole manebit. 120
 Stella deos sanctosque colet pietate parentes,
 Semper erit Stellae magnae concordia curae
 Conciliare viros pacemque inducere cunctis.
 Corporis hanc nunquam flectet rerumque voluptas
 Contemnetque lyras, cantus omnisque choreas 125
 Oraque non ullo stabunt fucata colore
 Seque domi semper nunquam incomitata tenebit
 Ancillas dumtaxat habens, quibus, otia vitent,
 Praecipiet, pensumque trahant sanctosque precentur
 Ore deos festisque petant delubra diebus. 130
 Vita volat celeresque dies et tempus et anni
 Labuntur quoniam properatque incurva senectus
 Virginis ante oculos ponetque exempla Mariae
 Quidque aliae faciant, possint ut scandere Olympum
 Atque frui virtute deo summoque tonante. 135
 Aspice, felicem et si te fecere beatam,
 Stella, dei, miro cum tu, matrona, decore
 Exuperas adeo pietate et mente pudica
 Omnes, ut totum sis decantanda per orbem,
 Stella, pudicitiae flos, religionis amatrix. 140
 Imaque despiciens animos ad summa levabit,
 Nullus amor nullique metus odiumque precesque
 Turbabunt, quin aequa viris sint omnibus illa,
 Quae faciet semperque colet rectumque bonumque
 Et dare pauperibus cupiet vestesque cibosque 145
 Dirutaque aere suo (mirum est) quod templa deorum
 Restituet totumque dabit pro paupere censum.
 Haec quoque servabit rebus finemque modumque
 Omnibus et pompas et pallas murice tinctas
 Contemnet nummosque simul, non ambitus illi 150
 Ullus erit, cunctis sese praestabit amandam,
 Comis et haec facilis, nulli responsa dabuntur
 Aspera, sed cunctos laeta cum fronte videbit
 Stella viros, quam nullus honos, quam gloria nulla
 Eriget et nullus poterit deponere casus. 155
 Praesentes animi, quin mens immota manebit
 Semper et in toto persistant corpore vires.
 Stella erit et sapiens, pia, prudens, iusta, modestos
 Mores sancta colet verique et pacis amatrix,
 Stella, inquam, caetus inter celebranda beatos, 160
 Religione sacra melior, qua nulla futura,
 Nulla magis simplex, qua nulla magisque pudica
 Affuit in terris, tantum una virgine dempta,
 Qua Christus genitus et qua caelestia regna

Parta fuere olim nobis Phlegethonte remoto. 165
 Haec te felicem teque haec, Ptolemaee, beatum,
 Constituet summamque dabit laudemque decusque.
 Haec, inquam, Ptolemaee, domus flos Stella futura,
 Stella, decus, laudes una haec nomenque tuorum,
 Hac sola, felix, multos, Ptolemaee, futuros 170
 Linqvo, vade igitur, cunctis mea dicta referto.
 Haec caelo veniens illi Cyllenius alto
 Dixerat et tenui sese permiscuit aerae.
 Exequitur mandata dei Ptolemaeus et illa
 Eveniunt, quocumque modo praedixerat Hermes. 175
 Sic deus et medio me liquit in aequore, sicut
 Amisso rectore ratis cum fluctuat, illam
 Huc undae remique trahunt, nunc impetus illuc
 Ventorum retrahit, navis sic impete vasto
 Truditur in scopulos, pereunt nautaeque ratesque. 180
 Sic ego, qui nuper fueram comitatus, in undas
 Ignotas cogor solus deducere puppem,
 Prosequar ipse viros Ptolemaea stirpe creatos.
 Hinc Assissinus cretus Galeottus, amator
 Veri et contemptor semper fraudumque dolique, 185
 Strenuus et sapiens, cunctis affabilis atque
 Gratus et hic claro quovis vir dignus honore.
 Nulla animi labes illi, non ulla cupido est,
 Hic domino fidus nullumque subire laborem
 Vitat, sed rueret domino dicente per hostes 190
 Atque faces et saxa simul nec vilia ferre
 Ardua nec spernit nec talia ferre timescit.
 Hac etiam genitus Ptolemaea prole Ioannes,
 Aedes qui sacras auxit templumque Mariae,
 Unde petat mendicus opes et semper egeni 195
 Ulcera quo curent, morbos et vulnera, febres.
 Sclarum hospitio tribuit quoque praedia magna
 Atque domos multas multosque in tempore nummos.
 Ipse etiam rexit multo aedes tempore sacras
 Hacque ferunt alma claraque propagine natum, 200
 Montis oliveti posuit qui semina quondam.
 Ortus et hinc Iacobus, praetor clarissimus urbis
 Ferrariae, legum interpres, iustissimus atque
 Moribus imbutus sacris, qui numina adorans
 Religione deo mentemque animumque dicavit. 205
 Ille fidem rectumque colit tutorque bonorum,
 Illi commixtus verborum maximus alma
 Cum gravitate lepos, quo se videt altius esse,
 Praestat eo sese cunctis submissius ille.
 Consilio clarus, cultor virtutis honesti, 210
 Servator decorisque pater vindexque malorum.

Non precibus, non ille minis ullisque movetur
 Muneribus, sancto quin vindicet omnia iure.
 Fulcinium, tu testis ades, Camerinaque tellus,
 Quae nuper Iacobo ut iusto vexilla dedisti, 215
 Stirps quoque magnanimo tribuit Ptolemaea Iohanni
 Assissino ortus nulli gravitate secundo.
 Nunc nervos intende tuos, nunc, Musa, canenti
 Aspira cantusque cives Heliconis ab unda.
 Solus enim meruit, laudent quem carmine vates, 220
 Sed graviore lyra, nam vita et moribus ille est
 Integer ac constans et — res miranda relatu —
 Ille senex tantum possit, quod robore vasto
 Viribus et iuvenes superet pedibusque manue,
 Usque adeo prodest homini caste acta iuventa, 225
 Ut corpus validum tribuat roburque senectae.
 Et nunquam rerum cupidus, non aëris avarus
 Quaerit opes ullas quaesitisque abstinet unquam,
 Sed potius rebus cunctos impertit egentes.
 Novit enim mortale genus, quod lege deorum est 230
 Hac genitum, ut cunctos homines defenset et illos
 Patre viros uno matura matre creatos
 Esse putet, tutatur eos his legibus aequae.
 Ac se magnanimum praestans pietate Iohannes
 Hic facilis nullique graves e pectore voces 235
 Oreque de sacro manant nec iurgia tanquam
 Spicula nec querulus sermo, sed dulcior omni
 Melle fluit, populus quo iam ratione carentis
 Dirigit afflictos et consolatur amicos.
 Quid iuvenis faciat, quid vir, quid femina, semper 240
 Edocet, ut norint, quae magna pericula quidve
 Conducit patriae, monstrat, quid inutile, si qua
 Bella movenda forent, sapiens et praeripit hosti
 Consilium (prodest adeo prudentia cunctis),
 Praedicat et nunquam de se nec lapsa recenset 245
 Tempora, ni prosint urbi sua gesta virisque.
 Tunc casus omnis, magnos tunc ille labores
 Expedi, ut prudens longaevusque instruat omnes
 Et cautos reddat iuvenes patriaeque sibi
 Consilio monstretque viam, qua summa paretur 250
 Gloria, qua similes possint se fingere divi.
 Strenuus et prudens operas navare paratus
 Aggreditur duros iuvenili mente labores
 Atque magistratus vanos et spernit honores.
 Magnanimus quamvis princeps praefecerit illum 255
 Urbibus et summo fuerit complexus honore,
 Saepius ipse tamen renuit, non ambitus unquam
 Flexit eum populique favor nec magna potestas.

Non ipse ut duros vellet vitare labores
 Aut quod iam tenues is fastidiret amicos 200
 Auxiliumque suis nollet conferre, sed ille,
 Despicienda viris, novit, quod gloria semper
 Et quod in his potius temnendis gloria maior.
 Apparet petiisse animo quam summa superbo,
 Hoc egit totiens et tot contempsit honores. 205
 Hic quoque Pieridum cultor vatumque sacrorum,
 Semper amans illis et totus deditus omnem
 Impendit curam, mentem cui magnus Apollo
 inspirat carmenque movet sacrasque sorores,
 Ut semper viridi cingantur tempora lauro. 270
 Hic igitur doctus, fortis, pius atque verenda,
 Maiestate gravis, toto celebrandus in orbe.
 Est etiam iustus, prudens, virtute probatus.
 Quid multa? Ingenti superat gravitate Catonem,
 Dardanum pietate ducem Zaleucon et aequo. 275
 Non, ego si magnum spirent mea pectora Phoebum
 Castalioque chori veniant in carmina fonte,
 Aonidum Liber Nysaeo vertice lapsus
 Et mihi tot linguas tribuat, quot in arbore frondes
 Dependent viridi, fulgent quot sidera caelo 280
 Et semper totidem resonantia vocibus ora,
 Ipse meo possem complecti carmine cuncta
 Splendida gesta ducum Ptolemaea prole satorum
 Quotque viri fuerint studio Mavortis et armis
 Insignes ex hoc tam claro sanguine creti. 285
 Nam tu sive velis claros pietate vel armis,
 Sive toga summisque opibus tectisque superbis
 Eloquioque viros et religione deorum,
 Sive homines quaeras longe lateque potentes
 Principibus magnis consanguinitate propinquos, 290
 Sive velis claros gestarum nomine rerum,
 Tales ipse viros Ptolemaeo sanguine natos
 Invenies ingens nomen super astra ferentes.
 Felix ergo domus, felix Ptolemaea profecto
 Tantorum fecunda virum, sed pace canamus 295
 Hoc, liceat: duo sunt Ptolemaeae lumina gentis,
 Quae tantam stirpem decorant et nomina praebent.
 Primum Stella choros inter celebranda dearum
 Exuperans sanctis matronas moribus omnes, 300
 Illustrans pietate genus, gravitate modoque
 Ingentis laudis, qua nunc, Ptolemaea propago,
 Aeternumque tenes nomen famamque decusque.
 Ast aliud lumen mira gravitate, Ioannes
 Assissine, es, cui Musae nosterque libellus
 Nunc datur ingenti Stellae confectus honore. 305

III.

Carmen epitaphium in Stellam.

Conditur hoc tumulo mentis matrona pudicae,
 Stella, sacros inter semper habenda choros,
 Quam quondam genuit praestans Ptolemaea propago,
 Post Assissino nomine dicta domus.
 Huic crines flavi, geminum ceu sidus ocelli 5
 Membraque Cypriaca candidiora dea.
 Huic pietas, huic sancta fides, concordia curae
 Semper erat, prudens haec, bona, iusta, gravis.
 Reddidit haec terris corpus mentemque tonanti,
 Sidera nunc inter Stella recepta micat. 10

IV.

Versus elegii intercalares.

Nunc arcus intende tuos, nunc sume pharetram
 Et tutare viros, casta Diana, tuos.
 Et quibus in capreas usa es iam, diva, sagittis,
 Nunc in sacrilegos dirige, casta, viros.
 Nam tua res agitur, castos et mente pudicos 5
 Cum videas falsi criminis esse reos.
 Quippe tibi haud parvos tribuit Lucretia luctus
 Funere et Hippolyti te doluisse ferunt.
 Nunc arcus intende tuos, nunc sume pharetram
 Et tutare viros, casta Diana, tuos. 10
 Quid sanctam prodest vitam duxisse per annos
 Et lumbos veneri surripuisse meos,
 Quid labor assiduus, curae, ieiunia prosunt
 Et colere innocua religione deos,
 Quid coetum prodest semper vitare malorum 15
 Colloquiumque proibi semper habere viri,
 Quid delubra iuvat festis petiisse diebus
 Criminis et veniam quid rogitare mei?
 Nunc arcus intende tuos, nunc sume pharetram
 Et tutare viros, casta Diana, tuos. 20
 Quid flexis totiens genibus palmisque duabus,
 Integer ut fierem, me rogitasse deos,
 Improbus, incestus, pestis, si dedecus orbis,
 Dilacerat famam furcifer ille meam,
 Si moechus, leno, si corruptela virorum 25
 Atque hominum monstrum detrahit innocuo,
 Si mihi bambalio seclique infamia nostri
 Perniciesque virum detrahit innocuo.
 Nunc arcus intende tuos, nunc sume pharetram
 Et tutare viros, casta Diana, tuos. 30

Sed maledicta nihil nobis, nil, perfide, possunt
 Illa probos unquam, stulte, notare viros,
 Nam vita et mores atque aequi conscia virtus
 Tutatur falso, quod videt esse reos.
 Pro clypeo frontem tribuens insontibus amplam 35
 Amovet a sancto crimina cuncta viro.
 Suggestit illa animos et mentem robore firmat
 Voceque perplexa non sinit ora loqui.
 Nunc arcus intende tuos, nunc sume pharetram
 Et tutare viros, casta Diana, tuos. 40

V.

De mulo volente esse scholae magister.

Mulus in Hesperia ludi fit forte magister,
 Deposuit sellam, raserat ante pilos.
 Fibula mordebat pullas argentea vestes
 Et sibi dat crepidas nullaque frena gerit.
 Saetosa fulvum portans cervice galerum
 More viri passus digerit ille suos.
 Officio manuum pes tunc successerat illi,
 Ungula sed panni tecta nitore latet.
 Concurrunt et oves et stulto pectore aselli
 Capraque, verveces bosque, iuvenca, sues, 10
 Concurrunt omnes pariter iuvenesque senesque,
 Concurris posita, femina, nuda colo.
 Accidit, ut legeret tota fenilia bruma,
 Ne claudas, sermo est, quem canit ipse Maro.
 Hic laudat fenum contemnens carmina vatis, 15
 Ingeminat raucos ore rudente sonos.
 Quid melius feno nobis, quid dulcius inquam,
 Utilior toto nullus in orbe cibus.
 Cetera dicturum deridens musca momordit
 Et lanians unguem dentibus ille fremit. 20
 Calcibus, ah, summam pepulisti, mule, cathedram
 Deiectusque Maro calcibus atque viri.
 Trulla sonat mulumque vident moresque ferinos,
 Femina virque, fugis, cetera turba manet.
 Stulto, stulte, places sic tu, sapientia mendax, 25
 Detexit fictos muscula saepe viros.

VI.

In laudem Gentilis.

Clarus adest bello Latio Gentilis in orbe
 Et procerum populique pater, spes unica, summo
 Imperio, Venetum populi, gaudete, ducesque!
 Aequiperat veteres mira gravitate probatos

Hic pietate viros, hic religione fideque 5
 Summus et aethereas fama venturus in arces.
 Cautius hoc nemo novitque sagacius unquam
 Hostibus ingruere et fortes impellere turmas.
 Quidque, quod et vallum summa iacit arte peritus
 Militiae, munit fossis atque aggere castra, 10
 Convehat ut miles tuto sua pabula, tutus
 Corpora procuret, sic tiro tutus aquetur.
 O quotiens hostes, quotiens bellare coegit
 Magnos ipse duces atque ipsi vertere terga.
 Invitus nunquam cessit Martemque diremit. 15
 Primo hic aspectu montes et flumina callet
 Urbis et ipse situs, ideo tormenta virosque
 Ordine cum posuit, urbes expugnat et arces
 Incautosque hostes punctim caesimque lacessit.
 Hostibus innumeris saevis conflixit in armis 20
 Parva saepe manu. Mira hic virtute vel arte
 Elicit ad pugnam claros belloque togaque
 Strenuus hic miles, dux prudentissimus idem,
 Palladis armisoniae et duri Mavortis alumnus.

VII.

De desolatione urbis.

Heu, heu, cara mihi rerum tu maxima quondam,
 Roma parens, cunctas olim veneranda per urbes,
 Reliquiae rerum tantum monumentaque magna.
 Moenia, magnanimus quondam quae condidit ille
 Romulus, ecce iacent iam desolata ruinis. 5
 Aurea quid referam Capitoli tecta, quid olim
 Ditia templa deum, cur ipse Palatia magni
 Caesaris, illa domus quondam celebrata triumphis
 Nunc aequata solo et rerum pars ima tuarum,
 Diruta Pompei et Luculli ingentia tecta 10
 Et Crassi et, quorum magnum diffusa per orbem
 Fama viget, Phrygiae pereunt iam templa Cybeles,
 Nunc quoque sunt magni tantum vestigia circi.
 Magna, quidem maiora querar. Periere Camilli
 Scipiadaeque duo, Curii divusque Metellus, 15
 Curtius abruptum terrae ingressurus hiatus
 Devotique absunt Decii Romanaque virtus,
 Marcius infidos debellaturus Hiberos,
 Quo Nasica sacer, quo nunc inglorius ille
 Quinctius, agrorum fuerant cui iugera tantum 20
 Quatuor, et magni quo tot proceresque ducesque,
 Quot nunquam totus potuit sortirier orbis.
 Quo mores abiere probi, quo Creticus ille,

Ad superos nempe et luxum moresque malignos
 Vitavere urbis, caelesti sede locati 25
 Delicias hominum rident et inania regna.
 Nunc fortuna nimis Romanis invida rebus
 Integra perversis, summis permiscuit ima,
 Cessit enim virtus magnique potentia regni,
 Excussere fidem famam fraudesque dolique. 30
 Fana libens multos olim celebrata per annos
 Iecit humi vano cedens concordia templo.
 Nunc frameam Mavors, Martem Bellona recusat
 Aegida concutiens, longe sua templa locavit,
 Illa Cupido tenet, regnant Bacchusque Venusque 35
 Contempsitque chelym et pharetram iam pulsus Apollo,
 Tisiphone tantum, tantum nunc regnat Ericto.
 Isiacamque deam colimus templumque frequentes
 Irruimus scortum lenae cum pellice moechi.
 Curia, de summis ubi tunc Romanus agebat 40
 Imperiis, pontum peterent an regna Quirites
 Parthica, quo Cilices et quo pellendus amarus
 Hannibal, ah, Marios pepulit durosque Catones.
 Nunc caupo summis solitus considerare rostris
 Evomit in populum tales sine mente loquelas: 45
 Romulidae magni, nunc, nunc spirantibus austris
 Utile Setino compleri nectare corpus
 Inque penū Cereris et numen habere Lyaei.
 Tollit enim curas et fessos robore firmat
 Aegrotumque fovet pectus somnosque reducit, 50
 Pellit et algores, oculi hoc nervique iuvantur
 Urinamque ciet nec non is sistit orexim
 Isque dapes suadet genium placare paratus.
 Adde, quod et Bacchi superis aequanda potestas.
 At frugum genitrix, Siculis quae praesidet oris, 55
 Mītia dona tulit, fateor, mihi magna, sed huius,
 Huius pace canam Phoebique et pace tonantis:
 Caelicolas tantum cunctos Semeleius heros
 Nunc, quantum calicem (calicem nam semper habebat)
 Exuperant venae, cyathos haec amphora quantum. 60
 Thyrsigerum ergo ducem nunc, agmina cuncta, Lyaeum
 Nunc celebrate, viri, tela haec torquete lacertis
 (Et calicem ostendit), sint hae galeae choreaeque.
 Rideo, qui telum melius calcaribus ullum
 Esse putant clypeumque audent praeferre lagoenis. 65
 Haec sint arma mihi, sic vos certate, Quirites!
 Dixit et immensum calicem siccavit ad imum.
 Ipse cados vidi, calices urnasque locatas
 Nunc, ubi Romani populi tabularia quondam.
 Quid, quod et urinas et nunc Romanus orexim 70

Audiit et, demens Mavors et, vasa, Quirine,
 Ligna pone, penu grandis quae circulus ambit
 Ligneus et discas tu nunc caupone magistro.
 His etenim caruere senes caruitque vetustas,
 Tempore, sis, brumae saevo sis frigore tutus.

75

VIII.

De mutatione temporum.

Tempora mutantur, cedunt quoque sidera retro,
 Ver fugat autumnus, autumnum propulit aestas,
 Aestatem sic pellit hyems, sic horrida fruges
 Grando quatit, tristi labuntur ab arbore poma.
 Omnia languescunt, pereunt praecocia cuncta,
 Maio nempe ruunt imbres et frigora mense,
 Bartholomaeae, tuum nunc nunc vulpecula corpus
 Ambulat et caenum sinito perone repelli.

5

IX.

Versus sub insignis cuiusdam praetoris.

Franciscus quo more viros Loredanius heros
 Rexerit, advortas, depressit nanque superbos
 Supplicibusque dedit veniam, vir pacis amator,
 Non aquilam passus trepidas vexare columbas
 Eripuitque lupi miseros e faucibus agnos,
 Omnia nam voluit sapientis lance videre.

5

X.

Distichon in poetam.

Heu, heu! caseolos coguntur vendere vates,
 Persica, castaneas, cotana, mala, nuces.

XI.

Ad Federicum Caesarem.

Rex Italum venit, populi, gaudete, ducesque!
 Hunc tu, Roma parens, semper veneranda per orbem,
 Suscipias laetis ulnis claroque triumpho!
 Huic regale decus meritamque impone coronam,
 Federicus enim bello ceu fulmen in armis
 Exuperat tantum magnum gravitate Catonem,
 Dardanum pietate ducem Zaleucon et aequo,
 Lumina pollutas quantum caelestia terras.
 Nuper ab empyrio delapsus Caesar Olympo
 Iustitiae cultor, quo non ingentior alter
 Surgit in adversos hostes et fulminat ense,
 Nec quo liberius, nec quo clementius unquam
 Supplicibus veniam et summos ferat alter honores.

5

10

Hoc te felicem, nunc hoc sub rege beatam,
 Romula terra, vides; redeunt iam pristina regna, 15
 Federicus enim Marius magnusque Camillus,
 Hic Decius sanctusque Cato divusque Metellus,
 Scipiadae gemini, rediit nunc Curtius ille,
 Roma, tibi summos iam nunc aucturus honores.
 Adde, quod hic summa divorum a stirpe creatus, 20
 Consilio clarus, cultor virtutis honesti,
 Servator tutorque boni vindexque malorum,
 Huic decor et mixtus verborum maximus alma
 Cum gravitate lepos, hic religionis amator,
 Brachia diffudit longe lateque per orbem, 25
 Non quo regnandi nec honoris caeca cupido
 Flexerit, attonito sed quo depelleret orbe
 Numina falsa, malum cultum moresque malignos.
 Hic ille est regno, quo nunc sublimior astat,
 Praestat eo cunctis sese summissus omni 30
 Maiestate gravis, toto celebrandus in orbe.
 Salve, vera dei proles, rex inclite, salve,
 Ausonidumque salus et spes certissima nobis,
 Italiae columen rerum et tutela suarum.
 Tu portus requiesque viris, tu pacis amator, 35
 Nanque fides et sancta tibi concordia curae,
 Nulla animi labe, te nullus flexit honoris
 Ambitus atque tuis cessit fortuna triumphis,
 Nanque ipsam virtute potens et fortibus armis
 Exuperas stabilemque facis, nec lubrica labi 40
 Possit et abscedens summis permisceat ima.
 Te duce Romani redeunt clarique triumphis.
 Hesperiae squalebat ager, nunc diruta paene
 Moenia, magnanimus quondam quae condidit ille
 Romulus, et vomer fuerat conflatus in ense, 45
 Caesaris adventu iam sunt tranquilla per orbem
 Tempora, pax venit atque enses et proelia cessant.
 Hinc igitur laeti tendant ad sidera cantus,
 Laetitia sacris date nunc pia thura precesque.
 Hunc proceres magnique duces cum principe reges, 50
 Hunc urbes populique tremunt numenque verentur.

XII.

Ad Ioannem Pannonium.

Docte, salutatum vult te mea Musa, Ioannes,
 Egregios inter connumerande viros.
 Multotiens volui dudum ad te scribere, si quid
 Temporis aut oti nactus et ingenii.

Sed doleo, quoniam adversa valetudine pressus 5
 Conticui curis implicitusque meis.
 Nunc quia languentes animi curaeque parumper
 Cesserunt, aegris aspera turba viris,
 Ad te constitui, Musarum si quid Apollo
 Dedit, hos versus litterulasque dare, 10
 Non, quo noster amor possit cumulatior unquam
 Carminibus fieri, nec minor ipse, meis,
 Nec, mea quo fuerit tibi mens alienior unquam
 Carminaque, exoptem, nostra reconcilient.
 Nil magis insulsi, nil est magis usque cavendum, 15
 Quam colere Aonios cum levitate viros,
 Praecipue mira vatem gravitate futurum,
 Dicere seu prosa carminibusque velit.
 Sed quoniam nequeo te visere, care Ioannes,
 Officium faciat quo mea Musa meum, 20
 Oscula mille tibi atque amplexus nomine nostro
 Ipsa daret, iussi: — casta puella timet.
 Nimirum Musas omnes decet esse pudicas,
 Dedecet ignotis oscula ferre viris.
 Ipse etiam iussi, nostra haec ut verba referret: 25
 Salve, spes Latii Pannoniaeque decus!
 Salve, conspicuos inter celebrande poetas!
 Nobis qui curae Pieridumque choro
 Et quem complexus miro Galeottus amore est
 Martius Aonio deditus ipse viro. 30
 Haec mea Musa feret, docui, sed plura volebam,
 Ni sermone meo longius esset opus.
 Ergo vale, nostri requies portusque laboris,
 Vitae Pannoniae spesque salusque meae!
 Fata, precor, servate meum per secula Ioannem 35
 Dimidiumque animae, tu quoque, Parca, meae,
 Nam puer et tenero complentur stamine fusi,
 Nondum maturum desine velle virum,
 Ut vobis possit, fuerit cum grandior aevo,
 Reddere pro meritis munera, thura, preces. 40

XIII.

In Ioannem Antonium Gattamelatam.

Te quoque, Ioannes Antoni, immitia fata
 Morte, licet doleant, eripuerunt tamen.
 Clara tibi facies, nec non victricia signa
 Inque acie virtus fulminis instar erat.
 Unica spes hominum, nam tu iuvenilibus annis 5
 Ingenio fueras et gravitate senex.
 Gattamelata pater, decorant pietasque fidesque
 Ingenium mores nomen et eloquium.

DUBIA.

I.

Nascentes morimur finisque ab origine pendet.

II.

superata tellus
Sidera donat.

III.

Eloquio valui, curavi commoda pacis,
Praeclarus sophia Martius ipse fui.
Nar natale solum, celebrem me reddidit Hummus,
Pontifici carus, regis amicus eram.
Nunc placeo superis, sunt haec monimenta laboris,
Exemplo ut patriae sim, locus iste monet.

DEDICATIO

AD CARMINA II. ET III.

Galeottus Martius Narniensis Ioanni Assissino salutem.

Alexandrum Macedonem, eum qui Graeciam Mace-¹
doniamque et omnem ferme Asiam sub imperio tenebat, in
toto illo amplissimo regno edictum fecisse accepimus, ut
nullus pictor imaginem suam effingere auderet praeter Apel-
lem pictorem ea tempestate ingenio et arte singulari. Putabat²
enim apud posteros, ad quos non imago, sed nomen dum-
taxat erat perventurum, tale se iri habitum, quale effingentis
ingenium esset. Alexander mea quidem sententia ut in ceteris,³
ita in hoc sapientissimus et suarum laudum diligentissimus
observator censendus est. Solet enim saepenumero usu ve-⁴
nire non in figmentis et imaginibus solum, sed in historiis et
litterarum monumentis, ut tales apud posteros viri habeantur,
qualia fuere scriptorum ingenia. Nam cur Decios, Scipiones,⁵
Brutos Catones, et reliquos virtute ac sapientia praeditos,
quorum nihil ad nos pervenit, nisi quaedam litterarum monu-
menta, laudibus ac praeconiis prosequimur et, ut ita dixerim,
caelo aequamus. Et vitio ac opprobrio dignos autumamus⁶
Tarquinius, Catilinas et alios huiuscemodi, nisi quod prae-
clara scriptorum ingenia alteros ignominia, vitio, insectatione,
alteros laude, praeconio, admiratione, sua cum facundia et
dicendi ubertate dignos testantur. Quo fit, ut nonnullos rerum⁷
ignari haud digne vel odio vel amore complectamur. Quor-⁸
sum haec, quorsum? ut intelligeres, mi Ioannes, non parum
subtrepidasse, ne non satis aequo animo perferres me homi-
nem neque doctrina, neque facundia praeditum tale opus et
minime humeris conveniens fuisse ausum aggredi, ut de

Stella matrona summa quadam pietate pudicitiaque insignita hiscerem quicquam. Hanc fortassis ob rem, si ullo modo opusculum illud ad manus posteritatis perveniret, nostris minoribus persuaderetur: Stellam illis virtutibus, quales nobis descriptae sunt, praeditam et ornatam fuisse et scriptoris ineptia dedecori ac turpitudini potius, quam honori praeconium illud futurum esset. Sed cum saepe multum mecum reputavi, penitus timorem illum inanem et curam supervacaneam abieci atque excussi. In mentem enim mihi venit et succurrit Stellae virtutes hominis fraud impudicae ita per totum orbem terrarum diffusas et decantatas esse. Illas quidem summas, ut neque ingenio vel doctissimorum augeri aut obtrectatione minui posset, et ita summas, ut ne cui sit facile, non modo complecti omnes, sed ne minimam quidem portiuunculam enarrare. Quisnam tanta ingenii praestantia est et qui Stellae sanctimoniam, pietatem benignitatemque et omnes corporis et animi dotes explicare, nedum augere queat? Eapropter minores huius summae virtutis non ignari, si forte versus illos rudes lectitabunt, si quid est praetermissum, praetermissa enim multa non dubitabunt, tenuitati ingenioli veniam dabunt existimantes difficilia explicatu esse, vel homini in ea re, cui non medicoris sit exercitatio, si illud, quod a poeta dicitur:

Sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam
Viribus et versate diu, quid ferre recusent,
Quid valent humeri,

semper ante oculos scriptorum obversaretur. Nemo profecto esset, cui vires sufficerent ad rem talem. Ego autem non ingenio, neque doctrina fretus hoc sum aggressus et ita aggressus, ut maluerim indicari et aliquid supra vires appetens, quam tantae virtutis apud posteritatem nulla fiat mentio. Cum igitur cernas omnia haec manare ex cumulo quodam observantiae erga Stellam suosque omnis, erit tuae humanitatis pati aequo animo, si quid inconcinne dictum invenies. Hos ergo versus sequentes, in quibus origo Stellae continetur, legas, quos si probaveris, scito me pluris tuum iudicium facere, quam Iovis et Apollinis. Vale.

SCRIPTURA.

Quia omnes variantes lectiones, quae ad scripturam attinent, in Annotationibus Criticis non annotavimus, ideo utilissimum esse videbatur hanc copiam accuratius studentibus praebere, ubi in parenthesis ( ) inscripsimus, quae lectiones in manuscriptis nonnunquam vel semper proveniunt. Quod et consequentiae gratia et scriptorum antiquorum Romanorum scripturae causa fecimus. Asteriscum (*) posuimus, ubi ex eadem radice derivata oriuntur (ut exempli gr.: caelum, caelestis).

Vocales: *ae* (e): aegis, aequus, aestas, aeternus, caecus, caelum,* caenum, Caesar, haec, laetus, Lyaeus, paene, prae-, praeco, Ptolemaeus, quae, quaero, saetosus, saevus, taeter; (form)ae — *e* (ae): Bellerophonteus (Bellerophontaeus), ceteri, eloquium, fenum, leno, seclum, seculum — *e* (oe): fecundus, felix, fenum, fenus — *e* (o): Ptolemaeus — *i* (ii): his — *i* (y): Cilices (Cylices), Hannibal, imber, Isiacus (Ysiacus), Phrygius (Phrigyus), sidus — *oe* (ae) moenia — *oe* (e): lagoena, moechus, moenia, Phocbus, proelia — *u* (i): cumba — *u* (o): propuli — *y* (i): Hippolytus, Lyaeus, Phrygius (Phrigyus), thyrsiger.

Consonantes: *c* (ch): cadus — *c* (t): crucio, deliciae, iudicium, Marcius, perniciēs, praecocia — *cc* (bc): succurro — *cch* (ch): Bacchus — *ch* (c): pulcher — *ct* (c, t): Quinctius (Quinctius, Quintius) — *f* (ph): fanum — *l* (ll): caligo (-are), mulus, religio, reliquiae, vilis — *ll* (l): sollicitus — *ll* (nl): illino — *m* (mm): sumo — *mm* (m): nummus, summissus, summus — *mm* (nm): immitis — *mns* (ms): contempsi — *n* (m): nanque — *n* (nn): mano — *nn* (n): pannus, — *p* (pp): Apollo — *ph* (f): Phlegethon (Flegeton) — *pp* (p): Iuppiter, puppis — *rh* (r): rhombus — *s* (sc): saevus* — *t* (c): altior, Curtius, ditia, ingentia, mutatio, nuntio, otium, potentia, -tior, totiens — *t* (th): aeternus, Cato, Phlegethon (Flegeton), Ptolemaeus — *t* (tt): litus — *th* (t): Bartholomaeus, cyathus, Parthicus, Threicius — *x* (s): exupero — *Reliquimus h*: onus (honus).

ANNOTATIONES CRITICAE.

Ded(icatio) — Dub(ia) — tit(ulus)

Galeottus Martius: Carmina.

I. — *M — tit.* De—Orphei] Carmen Galeotti Martii Narniensis de—Orphei (*sic*) incipit *M* — 14. Bittuntaeus] Bitunttaeus *M* — 27. augens] audens *M* — 58. Moribus] Moribus et *M* — nil] illud *M* — 62. Volvebantque] Volebantque *M* — 84. Maronem] Mironem *M* — 97. ergo] ego *M* — 100. nostram] nostram. Finis *M*

II. — *MF, E* (49—100., 127—305.) — *tit.* De—domus] Opusculum Galeothi Martii Narniensis de domina Stella et eius domo, quae Ptolomaea dicitur, incipit foeliciter *M* — 13. quantum cunctis] cunctis quantum *F* — 14. decus] dedis *M* — 16. tenebat] tenebas *MF* — 29. Proeliaque] Praelia atque *F* — 46. cum] tum *M* — 47. amicos] opacum *M* — 52. quo] quod *MFE* — 55. unquam] nunquam *F* — 62. Treguandam] Treguanndam *FE* — 63. Bartholottus] Bartolottus *E* — 67. Narnia] Narnea *MFE* — 72. pollens] polles *FE* — 91. tantum tollet] tollet tantum *E* — 98. superat] superant *MFE* — 107. Rubraque—vincent *om. M* — corallos] coraldos *F* — 115. nares] narres *F* — 117. multum] multus *M* — 132. properatque] properataque *M* — 135. deo *om. M* — 143. sint] sit *F* — 155. Eriget] Friget *M* — 157. corpore, *corr. in* pectore *M* — 162. qua] quam *F* — 167. Constituet] Constituat *F* — 171. referto] resolve *FE* — 184. Hinc] Hic *E* — 191. saxa] sax *M* — 193. genitus Ptolemaea prole] stirpe genitus Ptholemea *E* — prole] stirpe *F* — 209. sese cunctis] cunctis sese *FE* — 215. Quae—dedisti *om. M* — 220. carmine] carmina *FE* — 221. vita] iura *M* — 225. caste] casta *M* — 229. impertit] impartit *M* — 234. magnanimum] magnanimus *F* — 248. longaevusque] longaevosque *F* — instruat] instruit *ME* — 249. reddat] reddit *ME* — 250. monstretque] monstratque *ME* — 251.

qua] qua et *FE* — 255. Magnanimus] Magnanimum *FE* — 264. petiisse] periisse *M* — 275. Zaleucon] Zalencon *FE* — 277. carmina] carmine *M* — 281. Et—ora *om.* *M* — 285. ex] et ex *M* — 296. lumina] nomina *FE* — 298. dearum] deorum *M* — 305. honore] honore. Finis. *TEAOC M*, honore. Finis. Explicit opusculum Galeotti Martii Narniensis de origine dominae Stellae domus et de ipsa domina Stella *E*

III. — *MFES* — *tit.* Carmen—Stellam] Carmen—Stellam ab eodem Galeotto Martio editum *M*, Epitaphion D. S. *F*, Epitaphion carmen in dominam Stellam ab eodem Galeotto Marco Narniensi editum *S* — 4. Assissino] Assisina *S* — 8. haec] hoc *S* — 9. terris corpus] corpus terris *E* — 10. micat] micat. Finis *ME*, micat. Finis. Deo gratias *F*

IV. — *M* — Versus—intercalares] Galeotti Martii Narniensis versus elegi intercalares pro quodam viro, qui conquirebatur se falso esse rerum (*pro:* reum), quod rem cum puella quadam agere voluisset *M* — 3. sagittis] sagittas *M* — 9. arcus] arcus *M* — 17. petiissel] peticusse *M* — 26—28. Atque—innocuo] Detrahit innocuo, detrahit innocuo. Si mihi bambalio seclique infamia nostri Atque hominum monstrum perniciesque virum *M*

V. — *MN* — *tit.* De—magister] Galeotti Marcii Narniensis carmina de—magister *M*, Galeoti Marcii Narniensis versus de—magister *N* — 1. Hesperia] Experia *N* — 2. raserat ante] deposuitque *M* — pilos] pillos *N* — 3. Fibula] Cibula *N* — 7. manuum] manum *N* — 8. nitore] rutore *vel* nitore *N* — 12. colo] collo *N* — 17. melius] moelius *M* — 20. lanians] lanias *N* — unguem] inguen *M* — 23. sonat] sonant *MN* — 25. sic] si *N*

VI. — *M* — *tit.* In—Gentilis] Galeotti Martii Narniensis versus in—Gentilis *M* — 24. duri] duri et *M* — alumnus] alumnus. Galeotti Martii versus in laudem Gentilis expliciunt *M*

VII. — *MLV* — *tit.* De—urbis] Eiusdem Galeotti Martii de desolatione urbis *M*, Carmina Galeotti Martii Narniensis de desolatione urbis Rome *L*, Galeoti Martii Narniensis versus de desolatione urbis *V* — 1. cara *om.* *V* — 18. infidos] invidos *V* — 21. magni] magnum *V* — 23. Creticus] Cretius *MLV* — 24. et *om.* *V* — 52. ciet] ciiet *V* — 59. quantum] quanquam *V* — 60. quantum] quanquam *V* — 61. ergo ducem

om. L — 63. galeae] galeeque *V* — choreaeque] corraeeque *M*, correeque *LV* — 65. putant] premunt *V* — 66. certate] certare *MLV* — 68. cados *om. V* — 71. Audiit] Audiitt *V* — 72. grandis] grandes *V* — 73. discas] disca *MLV* — tu nunc] nunc tu *V* — 75. tutus] tutus. Amen *V*

VIII. — *MS* — *tit.* De—temporum] De—temporum Galeotto *S* — 6. nempe] nenype *MS* — mense] mensae *S* — 8. Ambulat] Ambuiat *MS*

IX. — *MS* — *tit.* Versus—praetoris] Versus—praetoris a Galeotto *S* — 2. advortas] advertas *S*

X. — *MS* — *tit.* Distichon in poetam] Disticon in poetam *M*, Disticon in poetam a Galeotto *S* — 2. cotana] cotona *M*

XI. — *M* — *tit.* Ad Federicum Caesarem *om. M* — 7. Zaleucon] Zalencon *M* — 9. empyrio] empyreo *M* — 47. atque *om. M*

XII. — *Vab* — *tit.* Ad Ioannem Pannonium] Galeottus Martius Narniensis ad Ioannem Pannonium *Vab* — 17. vatem] vitam *b* — 19. Ioannes] Iohannes *Vab* — 29. Galeottus] Galeotus *Vab* — 35. Ioannem] Iohannem *Vab* — 40. preces] preces. Vale *Vab*

XIII. — *RSLib* — *tit.* In—Gattamelatam *om. Rib*, Epitaphium eiusdem filii *SL* — 1. Ioannes] Iohannes *RSLib* — Antoni] Anthoni *SL* — 3. non *om. S* — 6. Ingenio] Consilio *SL* — 7. decorant] decorat *i* — pietasque] pietas *SL*

Dubia.

I. — finisque] finisq.

III. — *eb* — *tit.*

Galeotto Martio philosopho,
cuius insignem ingenii fecunditatem
doctrinae ac disciplinarum varietatem et rerum in
utraque palestra egregie gestarum gloriam posteritas
venerata effigiem hic publice concivibus spectandam,
quasi virtutis incitamentum, statuit.

Dedicatio.

MFE — *tit.* Galeottus] Galeotus *M* — Ioanni—salutem] *S. D. Iohanni Asisino F, Iohanni Assissino salutem plurimam*

dicit *E* — 3. sapientissimus—est] prudentissimus est censen-
 dus *FE* — 4. usu venire] accidere *FE* — litterum monumen-
 tis] monumentis litterarum *FE* — posteros] posteritatem *FE*
 — fuere—ingenia] scriptorum ingenia sunt *FE* — 5. Scipio-
 nes—praeditos] Brutos, Caesares et alios virtute praestantes
FE — nos] manus nostras *FE* — quaedam—monumenta]
 scriptura *FE* — 6. autumamus] iudicamus *FE* — Catilinas]
 Cetegos, Neronem, Syllam *FE* — scriptorum—dignos] inge-
 nia virorum peritissimorum, alteros laude et praeconio sua
 cum facundia, alteros ignominia et vitio dignos *FE* — 7.
 nonnullos] multos *FE* — ignari] ingnari *F* — haud digne]
 indigne *FE* — vel odio] odio *E* — 8. non satis aequo] iniquo
FE — pudicitiaque] et pudicitia *FE* — 9. nostris] ne nostris
FE — virtutibus] virtutibus comunibus *FE* — descriptae]
 scriptae *FE* — scriptoris ineptia] ineptia scriptoribus *FE* —
 ac turpitudini] et turpitudini *FE* — praeconium—esset] Stel-
 lae esset futura *FE* — 10. mecum reputavi] cogitavi *FE* —
 11. impudicae] imprudentis *FE* — 12. vel *om.* *E* — obtrec-
 tatione] obtractatione *F* — posset] possit *FE* — sit facile]
 facile sit *FE* — portinculam] scintillam *FE* — 13. est] et
 tanta facundia est *FE* — benignitatemque et omnes] erga
 deos, benignitatem erga omnes et caeteras *FE* — 14. Ea prop-
 ter—lectitabunt] Si ergo minores non ignari huius summae
 virtutis lectitabunt, forte illos versus *FE* — ingenioli] nostri
 ingenii *FE* — difficilia] difficile haec *F*, difficilia hec *E* —
 15. talem] talem. nec inceptare liceret *FE* — 16. maluerim]
 maluerim potius *F* — indicari] indicare *FE* — supra] ultra
FE — 17. omnis] omnes *FE* — pati—invenies] si quid incon-
 cinne dictum invenies, aequo animo pati et in bonam partem
 ducere accipiendum *FE* — 18. ergo—legas] versus legas,
 qui de Stellae origine sunt confecti *FE* — tuum—facere]
 facere tuum iudicium *FE* — Vale] Vale. Finis *ME*

INDEX NOMINUM.

Ann(otationes Criticae), Ded(icatio), Dub(ia), t(itulus), v(ide).

- Aeneas**, v. **Dardanius** dux.
Alexander (Magnus) Macedo Ded 1, 3.
Antonius, frater I. t., 60, 90.
Aonides II. 278.
Aonium nectar I. 1.
Aonius vir XII. 16, 30.
Apelles Ded. 1.
Apollo (Phoebus) I. 70, II. 103, 268, VII. 36, XII. 9, Ded. 18. (II. 276, VII. 57.)
Asia Ded. 1.
Assissini II. 96.
Assissinum nomen III. 4.
Assissinus, Galeottus II. 184. — Ioannes II. 216—17, 234, 303—04, Ded. t., 8.
Ausonides XI. 33.
Bacchus (Liber, Lyaeus, Semeleius heros) VII. 35, 54. (II. 78, 278, VII. 48, 58, 61.)
Bartholomaeus VIII. 7.
Bartholottus eques II. 63.
Bellerophonteus fons II. 6.
Bellona VII. 33.
Bertoccus II. 72.
Bindus II. 26.
Bittuntaeus (frater Antonius) I. 14, 40, 82. — cantus I. 57.
Bononia II. 25.
Bruti Ded. 5.
Caesar, C. Iulius VII. 8, XI. 9.
Caesar, v. **Federicus** Caesar.
Caesares Ded. Ann. 5.
Camerina tellus II. 214.
Camilli VII. 14.
Camillus, M. Furius XI. 16.
Capitolium VII. 6.
Castalius fons II. 277.
Catilinae Ded. 6.
Cato, M. Porcius II. 274, XI. 6, 17.
Catones VII. 43, Ded. 5.
Ceres II. 78, VII. 48.
Cethegi (Cetegi) Ded. Ann. 6.
Charon I. 5.
Christus II. 164.
Cilices VII. 42.
Cincinnatus, v. **Quinctius** Cincinnatus, L.
Cornelius Scipio Nasica, P. VII. 19.
Corvinus, v. **Hunnus** (Mathias Corvinus, rex Hungarorum).
Crassus, M. Licinius VII. 11.
Creticus, v. **Metellus** Creticus, Q. Caecilius.
Cupido VII. 35.
Curii VII. 15.
Curtius, M. VII. 16, XI. 18.
Cybele, Phrygia VII. 12.
Cyllenius (Hermes) II. 172. (II. 175.)
Cyprica dea (Venus) I. 72, III. 6, 105. (VII. 35.)
Dardanius dux (Aeneas) II. 272, XI. 7.
Decii VII. 17, Ded. 5.
Decius Mus, P. XI. 17.
Diana (Phoebæ soror) IV. 2, 10, 20, 30, 40. (II. 118.)
Elysi I. 9.
Ericto VII. 37.
Federicus Caesar (III.) XI. t., 5, 16, 46.
Ferraria II. 93, 203.
Franciscus divus II. 90.
Fulcinium II. 214.
Galeottus, v. **Assissinus** Galeottus.
Galeottus Martius Narniensis I. 91,

- XII. 29—30, Dub. III. 2, Ann. Dub. III. t.
Gattamelata, Ioannes Antonius XIII. t., 1, 7.
Gentilis VI. t., 1.
Germania II. 27.
Graecia Ded. 1.
Grossetum II. 80.
Hannibal VII. 43.
Helicon II. 219.
Hermes (Cyllenius) II. 175. (II. 172.)
Hesperia V. 1, XI. 43.
Hesperiae orae II. 31.
Hiberi VII. 18.
Hippolytus IV. 8.
Hunnius (Mathias Corvinus, rex Hungarorum) Dub. III. 3.
Iacobus II. 66.
Iacobus II. 202, 215.
Ianus, v. Ioannes (Ianus) Pannonius.
Ioannes II. 193.
Ioannes (Ianus) Pannonius XII. t., 1, 19, 35.
Isiaca dea VII. 38.
Itali XI. 1.
Iuppiter II. 48, 65, Ded. 18.
Lares I. 78.
Latium I. 26, II. 3.
Latius orbis VI. 1.
Liber (Bacchus, Lyaeus, Semeleius heros) II. 278. (II. 78, VII. 35, 48, 54, 58, 61.)
Loredanius, Franciscus IX. 1.
Lucretia IV. 7.
Lucullus, L. Licinius VII. 10.
Lyaeus (Bacchus, Liber, Semeleius heros) VII. 48, 61. (II. 78, 278, VII. 35, 54, 58.)
Macedo, v. Alexander Macedo.
Macedonia Ded. 1.
Malus mensis VIII. 6.
Marcus, L. Septimus VII. 18.
Maria II. 133, 194.
Marii VII. 43.
Marius, C. XI. 16.
Mars (Mavors) VI. 15, VII. 33. (II. 284, VI. 24, VII. 33, 71.)
Martius, v. Galeottus Martius Narniensis.
Mathias, v. Hunnius (Mathias Corvinus, rex Hungarorum).
Mavors (Mars) II. 284, VI. 24, VII. 33, 71. (VI. 15, VII. 33.)
Mercurius, v. Cyllenius, Hermes.
Metellus Creticus, Q. Caecilius VII. 23.
Metellus divus VII. 15, XI. 17.
Musa II. 218, 304, XII. 1, 9, 20, 23, 31.
Nar Dub. III. 3.
Narnia II. 67.
Nasica, v. Cornelius Scipio Nasica, P. Nero, Tib. Claudius Ded. Ann. 6.
Nysaeus vertex II. 278.
Olympus II. 48, 63, 134, XI. 9.
Orpheus (Threicius vates) I. t., 3. (I. 11.)
Palatia VII. 7.
Pallas (Minerva) VI. 24
Pannonia XII. 26, 34.
Pannonius, v. Ioannes (Ianus) Pannonius.
Parca XII. 36.
Parthica regna VII. 42.
Persicum (malum) X. 2.
Petrus II. 18.
Phlegethon I. 4, II. 165.
Plerides II. 5, 266, XII. 28.
Phoebea soror (Diana) II. 118. (IV. 2, 10, 20, 30, 40.)
Phoebus (Apollo) II. 276, VII. 57. (I. 70, II. 103, 268, VII. 36, XII. 9, Ded. 18.)
Phrygia Cybele VII. 12.
Pompeius, Cn. VII. 10.
Ptolemaea domus II. 294. — gens II. 43, 296. — proles II. 193, 283. — propago II. 91, 301, III. 3. — stirps II. 96, 183, 216.
Ptolemaeus II. 1, 41, 52, 83, 84, 166, 168, 170, 174, Ann. II. t.
Ptolemaeus sanguis II. 292.
Quinctius Cincinnatus, L. VII. 20.
Quirinus (Romulus) VII. 71. (VII. 5, XI. 45.)
Quirites VII. 41, 66.

- Raimundus** II. 24.
Roma II. 25, VII. 2, XI. 2, 19, Ann. VII. t.
Romana virtus VII. 17.
Romani VII. 27, 42.
Romanus VII. 40, 70. — populus VII. 69.
Romula terra XI. 15.
Romulidae VII. 46.
Romulus (Quirinus) VII. 5, XI. 45. (VII. 71.)
Scipiadae duo VII. 15. — gemini XI. 18.
Scipio, v. Cornelius Scipio Nasica, P.
Scipiones Ded. 5.
Semeleius heros (Bacchus, Liber, Lyaeus) VII. 58. (II. 78, 278, VII. 35, 48, 54, 61.)
Sena II. 37, 83.
Setinum nectar VII. 47.
Siculae orae VII. 55.
Stella II. t. 100, 110, 122, 137, 140, 154, 158, 160, 168, 169, 298, 305, III. t., 2, 10, Ded. 8, 9, 11, 13, 17, 18. Ded. Ann. 9.
Sulla (Sylla), L. Cornelius Ded. Ann. 6.
Tarquinii Ded. 6.
Threicius vates (Orpheus) I. 11. (I. t., 3.)
Tisiphone VII. 37.
Tusci colles II. 34.
Valdestriccus II. 30.
Veneti VI. 3.
Venus (Cypriaca dea) VII. 35. (I. 72, III. 6, 105.)
Vergilius Maro, P. I. 84, V. 14, 22.
Zaleucos (Zaleucus) II. 275, XI. 7.

ARGUMENTUM.

Praefatio	III
Introductio	IV
I. De vita operibusque Galeotti Martii	IV
Vita	IV
Opera	V
II. De carminibus Galeotti Martii	V
III. De codicibus et editionibus carminum	VI
a. Codices	VI
b. Editiones	VII
Galeottus Martius: Carmina	1
I. — De laudibus et comparatione fratris Antonii et Orphei	1
II. — De domina Stella et origine suae domus	3
III. — Carmen epitaphium in Stellam	10
IV. — Versus elegii intercalares	10
V. — De mulo volente esse scholae magister	11
VI. — In laudem Gentilis	11
VII. — De desolatione urbis	12
VIII. — De mutatione temporum	14
IX. — Versus sub insignis cuiusdam praetoris	14
X. — Distichon in poetam	14
XI. — Ad Federicum Caesarem	14
XII. — Ad Ioannem Pannonium	15
XIII. — Ad Ioannem Antonium Gattamelatam	16
Dubia. I—III.	17
Dedicatio ad carmina II. et III.	18
Scriptura	20
Annotationes Criticae	21
Index nominum	25

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM

REDIGIT LADISLAUS JUHÁSZ, SZEGED — HUNGARIA

IN LUCEM PRODIERUNT :

Saec. XII—XIII.

P. magister, quondam Bele regis Hungarie notarius :
Gesta Hungarorum. (*L. Juhász*) 1932.
Pengő 6.—   Lire 20.—   RM 4.40

Saec. XV.

Galeottus Martius : Carmina. (*L. Juhász*) 1932.
Pengő 2.80   Lire 9.20   RM 2.—
Galeottus Martius : Epistolae. (*L. Juhász*) 1930.
Pengő 2.—   Lire 6.60   RM 1.50

Saec. XV—XVI.

Fontius, Bartholomaeus : Epistolae. (*L. Juhász*) 1931.
Pengő 7.—   Lire 23.—   RM 5.20

IN LUCEM PRODIBUNT :

Saec. XIV.

Chronica Hungarorum. (*L. Juhász*)

Saec. XV.

Callimachus Experiens : Attila. (*T. Kardos*)
Galeottus Martius : De dictis ac factis regis Mathiae. (*L. Juhász*)
Galeottus Martius : Invectivae in Franciscum Philelphum. (*L. Juhász*)
Ransanus, Petrus : Epitoma rerum Hungararum. (*L. Juhász*)
Seneca, Thomas : Historia Bononiensis. (*I. Fögel*)

Pretium huius voluminis :

Hungaria	Italia	Germania
Pengő 2.80	Lire 9.20	RM 2.—